

KERKELUK LEVEN

EEN WOORD van twee FRIESCHE PREDIKANTEN.

Bij aankomst, verleden week (ik schrijf 1 Dec.) vond ik in het nummer van 29 Nov. het artikel van ds J. Hettinga, op bl. 73/4.

Zooeven, waarschijnlijk te laat voor het e.v. nummer, ontving ik van de post een contra-artikel van twee der Friesche predikanten, dr J. Schelhaas Hzn. te Tzummarum en ds L. v. Urk te Sexbierum. Eerst dacht ik erover de Hettinga zelf uit te noodigen, het van een onderschrift te voorzien, desgewenscht; — maar teneinde niet langer inzenders op te houden, voorzie ik het zelf maar van eenige aantekeningen. Gemakshalve, ter voorkoming van onnodige herhaling, geef ik het stuk in achtereenvolgende gedeelten, telkens met mijn antwoord:

Aan de Redactie van „De Reformatie“.

Geachte Redactie,

In „De Reformatie“ van 29 November 1947 komt onder het hoofd „Stemmen uit onze kerken“ een artikel voor van de hand van ds J. Hettinga van Harlingen, waarin over de schorsing van br. S. Hoekstra als diaken van de kerk van Sexbierum gehandeld wordt. Omdat in dit artikel naar ons oordeel een niet in alle deelen zuivere voorstelling van zaken gegeven wordt en onze namen hierbij worden genoemd, nemen wij de vrijheid, U opnemend van dit ingezonden stuk te verzoeken.

Het is ons hierbij niet te doen om behandeling van heel dit artikel, omdat de schorsingsgronden voor zichzelf spreken.

Inzenders „behandelen“ niet „heel“ het artikel van ds Hettinga. Dat is jammer, want het molentje blijft op die manier maar draaien. Hieronder zullen inzenders hun verontwaardiging aan den dag leggen over dat spreken (door br. Hoekstra) van „valsche kerk“. Maar men kan daarover geen verstandig woord, dat tevens hier ter zake is, zeggen, als men niet eerst ingaat op schorsingsgrond nummer één: dat br. Hoekstra zich niet gehouden heeft aan het kerkeraadbesluit, voorjaar 1947, inzake het gezamenlijk bevorderen van de eenheid in het midden van de gemeente te Sexbierum. Natuurlijk is dit besluit, afgezien dan nog van het hebraïsme („in het midden van“) onduidelijk. Als men echter naar den tekst het ook maar even overweegt, voelt men, dat het van den Heere God verboden is, net zoo zeer als de belofte, die vrijmetselaars afleggen in de loge, of de valsche kerk vordert van haar leden. Ik bedoel dit: men belooft hier elkaar, bij elkaar te blijven, hoe het ook gaat. En dat mag niemand den ander beloven. Dat is een valsche-kerk-besluit: onze gegeven „sunousia“ (bij elkaar zijn) in elk geval bewaren! Men MOET alles beloven aan den Heere wat Hij vordert, want Hij vordert geen handelingen, dan waarvan men alle consequenties aan Hem MAG en MOET overlaten; maar men MAG aan de menschen letterlijk niets beloven, dat zij van ons vorderen zóó dat wij de consequenties niet kunnen overzien. Ik MAG niet bij voorbaat beloven, dat ik dingen zal doen, waarvan ik niet weet, wat ze zijn, of wat ze inhouden.

Zoo vragen de vrijmetselaars onvoorwaardelijke gehoorzaamheid aan onbekende geboden van de menscheijke gezagsinstanties, die daar zijn; en Hitler deed dat ook, en de valsche kerk van Sexbierum (of bestaat die daar soms nergens volgens inzenders?) doet desgelijks. Natuurlijk zit de fout, de zonde, van dat heele kerkeraadbesluit (voorjaar 1947) in dat woordje „gezamenlijk“. Wat beteekent dat? Beteekent dat wel iets anders dan: wij, mannetjes, die hier bij elkaar zitten zullen de eenheid bevorderen, hoe het ook gaat, zóó, dat in elk geval wij mannetjes bij elkaar blijven? Ik zie geen anderen uitleg, tenzij dan, dat ik zeggen moet: de heeren hebben elkaar nog eens eraan herinnerd, dat er een formulier van bevestiging van ambtsdragers is; maar dáárvan maak je toch geen apart kerkeraadbesluit?

Het woord „gezamenlijk“, gelezen gelijk het anno 1947 bedoeld zal zijn, beteekent: deze mannen blijven in elk geval bij elkaar. Maar dat is een goddelooze belofte. Want dan kunnen „deze mannen“ verder in meerderheid besluiten wat ze willen, de minderheid kan dan nooit handelen naar de kerkenordening, artikel 31. En, de meerderheid kan dan NOOIT SCHORSEN. De minderheid heeft dan bij voorbaat gezegd: deze mannetjes blijven bij elkaar, hoe het ook gaat, en dus halen wij een streep door het bijbelsche woord: scheidt u af, zoo noodig. En de meerderheid heeft dan bij voorbaat gezegd: deze mannetjes blijven bij elkaar, hoe het ook gaat, en dus halen wij een streep door de artikelen 79, 80, waarin de Kerkenordening spreekt over schorsing van ambtsdragers, die een openbare grove zonde doen. Zoo'n besluit is net zoo slecht, als dat brouwseltje van het eiland Urk, waarover destijds hier uitvoerig geschreven is; óók zoo'n formuletje, waarmee een meerderheid de getrouwe honden aan den ketting wou leggen, opdat ze nooit écht zouden bissen. Inzenders weten, wat Jesaja zegt van waakhonden, die niet eens blaffen kunnen.

De zonde wrekt zich dan ook. Want nu komen de geesten voor den dag. Zeker, br Hoekstra schijnt (ik weet het niet, maar krijg den indruk) gezegd te hebben: ik stem vóór, toen voorjaar 1947 dat besluit werd genomen. Nu zeggen inzenders: hij hield zich niet aan zijn woord, schors hem. Maar br Hoekstra kan zeggen: ook gij hebt vóórgestemd, gij houdt u niet aan uw woord, want gij werpt me uit den kerkeraad. Hij moet hen dus schorsen. Ziet men de dwaasheid niet? ER MAG IN DEN KERKERAAD NOOIT EEN BESLUIT GENOMEN WORDEN, DAT KERKENORDENING OF BELIJDENIS UITSCHAKELT.

En dit besluit van voorjaar 1947 heeft door het woord „gezamenlijk“ gezegd: we blijven bij mekaar, HOE HET OOK GAAT. De laatste woorden nu worden verboden door art. 7 der Confessie, en art. 31 der K.O. De geesten werden inderdaad openbaar: de meerderheid wou de minderheid schaakmat zetten, en toen de minderheid eindelijk begreep, dat de zaak verkeerd was behandeld, en teruggreep naar de belijdenis en de kerkorde, toen zei de meerderheid: maar nu schorsen we u.

Toen deed die minderheid ineens een kerkordelijk gebaar. Maar ze had eerst met de minderheid afgesproken: we maken alle kerkordelijke gebaren die ons in den zin zullen komen, behalve het gebaar dat op verbreking van onze „gezamenlijke sunousia“, ons bij elkaar aan één tafel zitten, zou veranderen. Het aan-één-tafel-zitten is evenwel wat anders dan het aan-de-tafel-der-eenheid-zitten. Dat br Hoekstra (ik ken hem niet) dat niet dadelijk bedacht heeft, is te begrijpen. Dat een doctor in de theologie het niet doorheeft, is minder goed te verstaan. Ds Knap heb ik eens hooren zeggen in een lezing over het geweten: Herodes had „het“ wel beloofd, maar toen Salome kwam met den eisch: het hoofd van den Dooper, had hij moeten zeggen: ik mocht niet onbepaalde inhoud en onvoorwaardelijk beloven, ik zal geen tweede zonde aan de eerste toevoegen, en ik geef dat hoofd dus niet. De logica van Sexbierum luidt evenwel: schorsenswaardig was Herodes geworden, als hij het hoofd van den Dooper niet gegeven had, want HIJ HIELD ZICH AAN HET KONINKLIJK BESLUIT NIET. O, het geknoei in de kerken, hoe wrekt het zich. In Urk en Sexbierum, en overal. Hoe het zij: INDIEN br Hoekstra zich niet hield aan het besluit, dan de inzenders evenmin.

Laat hen zichzelf nu schorsen, want zij zijn geen haar meer waard dan br Hoekstra.

Als van br Hoekstra gezegd kan worden, dat hij zich aan dit ongeoorloofde kerkeraadbesluit niet meer houden wil, dan zeg ik, als buitenstaander, die dus niets weet van wat ginds gebeurd is, dan alleen den tekst van dat besluit: deze broeder heeft zich van een dwaalweg bekeerd, en zijn schorsers lieten dat na. En nu wordt hij geschorst, en zij vermeten zich, op te treden als handhavers van Gods recht tegenover hem. — Voorts:

Daarom maken we alleen de volgende opmerkingen: 1e. Wanneer br. S. Hoekstra van oordeel is, dat in de Geref. Kerken geen H.A. meer kan worden gevierd en hij ook weigert aan de viering daarvan deel te nemen, dan moet het voor ieder duidelijk zijn, dat hij in die kerken niet meer ambtsdrager kan zijn.

Hier komt de „verstókking“ voor den dag. Eerst is gezegd: „gezamenlijk“, zooals we hier zitten, d.w.z. beroofd (door een onbevoegde synode, we lieten ons gemakshalve maar berooven), beroofd van het gezelschap van broeder S. Greijdanus, en van duizenden anderen, onder wie de leden der buiten het verband gezette kerk van Bergschenhoek (die wij als ze hier logeerden niet aan tafel zouden „mogen“ ontvangen, en ook niet WILLEN ontvangen, want we hebben de grens van onze gehoorzaamheid afgeteekend in ons woord „gezamenlijk“) bevorderen wij de eenheid van Sexbierum. Gezamenlijk sluiten WIJ dus uit, wie, naar onze protesten zelf zeggen, door Christus niet uitgesloten zijn. Wij vieten avondmaal, maar zonderen bij de voorbereidingspreek en bij de censura morum één afgod uit van de lijst der te verbranden afgoden: wij sparen den afgod der „gezamenlijkheid-hoe-het-ook-ga“. Wij dienen eerst elkander en daarna, zoover het nog pas geeft, den Heere. De afgod der sunousia-van-ons-gezamenlijk (sunousia = samenzijn) wordt niet verbrand in Sexbierum, en daarom willen we den God-der-kolnoonia-van-wie-samen-één-lichaam-zijn (ook in Kampen en Bergschenhoek) wel als Gastheer toelaten, mits Hij ons op dit punt niet molesteere (kolnoonia = gemeenschap). Nu zeggen hier twee friesche predikanten openlijk: als iemand verklaart, dat hij niet in Sexbierum van Christus' tafel uitzonderen wil de broeders en zusters van Bergschenhoek, omtrent wie dr J. Ridderbos en zijn genooten niet eens aan hun eigen menschen durven vertellen, dat ze door hen in synode van het kerkverband buitengesloten zijn (de Acta verzwijgen dit), en als die iemand dan daarna handelt, wel, dan is zoo iets een openbare grove zonde, die den bedrijver voor de wereld eerloos maakt en in een ander gemeen lid der kerk de afsnijding waardig gerekend zou worden. — We vervolgen:

2e. Bij de schorsing van br. S. Hoekstra als diaken was centraal in geding, dat hij verklaarde, dat de kerk

van Sexbierum een valsche kerk geworden was, en dat hij toch ambtsdrager wilde blijven in die naar zijn oordeel valsche kerk.

We hebben hier dus een openlijke critiek van inzenders op dr Abraham Kuyper. Die stelt, Tractaat Reformatie Kerken, bl. 176, het geval, dat „mijn eigen kerk“ (hij bedoelt: de plaatselijke) „krank“ of „verminkt“ is. Hij zegt dan: „Ik heb dus volstrekt niet te letten op wat elders plaats grijpt, maar alleen te letten op mijn eigen kerk. De solidaire verantwoordelijkheid voor hetgeen elders geschiedt, komt voor rekening van den KERKERAAD, niet van de enkele leden“. Let wel, ondergeteekende geloof, dat dr A. Kuyper hier met onjuiste en min of meer imaginaire schema's werkt. Hij is het daarin met Kuyper niet eens, evenmin als dr Ridderbos, dr H. H. Kuyper, en de andere synodocraten tegenwoordig. Maar daar loopt het niet over. 't Gaat over de vraag, of dr Schelhaas en ds Van Urk mogen zeggen: wij achten art. 79 en 80 toepasselijk op ons kerkeraadslid br Hoekstra.

Welnu, dan zegt Kuyper elders, bl. 162: „(We) gaan in deze § uit van de vooronderstelling, dat een kind van God lid is van een kerk, die metterdaad valsche kerk geworden is, om voorts te onderzoeken, hoe hij alsdan in het werk der reformatie te verkeren heeft“. „Te zeggen: „ik loop er uit“, is „egoïstisch, zelfzuchtig gedacht“. „Voorzoo veel aan hem ligt, zal hij die kerk dan niet uit de hoogte berispen, maar met doordringenden ernst manen en bidden...“ (163). Daarna gaat dr A. Kuyper handelen over „het geval, dat niet een gewoon lid, maar een Dienaar des Woords zich gedrongen voelt, om zijn kerk als valsche kerk uit te werpen“ (uit te roepen??), bl. 166. We raken hier dus het probleem der AMBTSDRAGERS, zooals het geval van br Hoekstra. Ambtsdragers hebben te maken, ook volgens Kuyper, met de solidaire verantwoordelijkheid, zie boven. Welnu, als zoo'n ambtsdrager (D. d. W.) zich gedrongen voelt, om zijn kerk als valsche kerk uit te werpen (roepen), dan, aldus Kuyper, nog steeds bl. 166, vloeit „uit die OVERTUIGING een tweeledig bijzondere verplichting voort. Vooreerst de verplichting, om de getrouwen te waarschuwen VAN DEN KANSEL en met zich te voeren, en ten anderen de verplichting, om den dienst des Woords elders in een ware kerk van Christus te zoeken of ook in de plaats zijner woning een nieuwe kerkstichting tot openbaring te brengen. Begraven mag hij zijn talent niet, en ZIJNE ORDENING BLIJFT ONGEDEEERD, ook al is de kerk, die hem eens ordende, in een valsche synagoge des Satans omgezet“.

Ook Kuyper zou dus zeggen: br Hoekstra moet zich als ambtsdrager blijven beschouwen. En nu zeggen inzenders: hij doet juist daarin een openbare grove zonde, die den bedrijver..... en wat daar verder volgt.

Let wel: ondergeteekende heeft al in 1944 zijn eigen meening omtrent de te volgen procedure kenbaar gemaakt en behoeft dus noch met Kuyper, noch met iemand in of om Sexbierum zich in dit artikel te confronteren.

Daar is het hier niet om te doen. Hier gaat het alleen om die ééne vraag: weten ze in Sexbierum nog wat schorsen is? Antwoord: neen. Deze friesche dominees vallen ook zelf in de zonden hunner synode.

Volgende week de rest.

K. S.

ONZE VERANTWOORDELIJKHEID

ten opzichte van onze kinderen,
het zaad des verbonds, speciaal
als deze in militairen dienst zijn.

Hoe weinig wordt deze verantwoordelijkheid beseft, ook in onze vrijgemaakte gezinnen. Bijna alle ouders laten hun jongens maar gaan in militairen dienst, zonder een enkel bericht aan den kerkeraad of ouderling voor de militairen van de garnizoensplaats, waar hun kind vertoeft. En deze adressen zijn toch heusch wel te vinden in het „Handboek ten dienste van de Geref. Kerken in Nederland (onderh. art. 31 K.O.)“. Niemand behoeft dus onwetendheid voor te wenden. Hoe stellen de ouders het zich voor, dat hun kind geestelijke verzorging zal genieten zonder eenige kennisgeving hunnerzijds. Heeft men dan geen enkel begrip van de groote kazernes, waar hun jongens onderdak vinden?

Er zijn kazernes bestaande uit meer dan 20 gebouwen, waarvan er zijn die meer dan 60 kamers hebben, waarop de jongens gelegerd zijn. Hoe kan nu ooit een militairen-ouderling die vaak meerdere kazernes te verzorgen heeft, uitzoeken waar zich de jongens bevinden, waarover hij van Christus-wege het opzicht heeft. Weken, maanden zijn er mee gemeeld om de jongens te vinden, als het gelukt ze te vinden.

Er is nauwe samenwerking met de veldpredikers. Als dezen actief zijn kan de militairen-ouderling inderdaad vaak snel aan de noodige gegevens komen.

Maar helaas niet alle veldpredikers zijn actief en volgen daarin den justen weg. Maar de ouders mogen dit niet laten afhangen van het meer of minder actief zijn van de veldpredikers of militairen-ouderlingen. Zij hebben van God ten dien opzichte een taak en een bevel. Bovendien hebben zij bij den doop

hunnen kind Aangezicht, zelde leer nu stuurt meer.

Ouders, opgelegde kerkeraad gaat zoodra anders. Zoo gaan en all noode heeft niet, als hi kazerne: contact tu een contac waarde kan

Nog erg militaire wordt de bezoek is maanden is wordt. Aan

Hoe moe gen daar ver van hu geving, na het ze daa waar U uw

Reeds m aandacht toch onder Vriendel regels nog

UY EN

De Heer dachten" (gewijd aan Juni is op plan". Pro op een kor rusten, on nam. We te geven. I het oorspr den kunne maar er k zeggen, de woord van I. De H zijn eerste op heer:

a) toege behandeld b) maar oenplan, r als „De R de organen handeld te overeenste torisc We kun

Hier vol

A. Wij worden va te medewe in ander kerkelijke in „Ned. de organi sprekers ben aanva alle c Notulen, Synode, Schouten ten wil, m een oorko Theol. Ho porten die ren niet z clamestuk vanwege d en synode veel erger staat, dat den ter sy ons niet r als ware t betreft he ben dit be tooverform bare poor openen er

was, en dat
aar zijn oor-

lek van in-
it, Tractaat
„mijn eigen
k” of „ver-
rekt niet te
leen te let-
rantwoorde-
mt voor re-
a de enkele
dat dr A.
imaginaire
Kuyper niet
Kuyper, en
r daar loep-
r Schelhaas
art. 79 en
lekstra.

(We) gaan
at een kind
daad val-
onderzoeken.
s te verkeer-
it”, is ego-
voevel aan
hoogte be-
men en bid-
Kuyper han-
en lid, maar
h gedrongen
te werpen”
der dus het
at geval van
maken, ook
itwoordelijk-
rager (D. d.
als valsche
Kuyper, nog
IGING een
/ooreerst de
huwen VAN
ten anderen
ds elders in
f ook in de
lichting tot
j zijn talent
GEDEERD,
in een val-

ekstra moet
En nu zeg-
a een open-
en wat daar

44 zijn eigen
kenbaar ge-
noch met
tikel te con-

ier gaat het
xbierum nog
Deze frie-
den hunner

K. S.

KINDEREN,
S, SPECIAAL
dienst zijn.

khed beseft,
alle ouders
airen dienst.
ad of ouder-
plaats, waar
toch heusch
enste van de
t. 31 K.O.”
r te wonden.
at hun kind
eenige ken-
nen enkel be-
jongens on-

an 20 gebou-
mers hebben,
kan nu ooit
lere kazernes
de jongens
het opzicht
noeid om de
vinden.

eldpredikers.
ouderling in-
vens komen.
zijn actief en
ouders mo-
meer of min-
of militairen-
opzichte een
bij den doop

hunnen kinderen de belofte afgelegd voor 's Heeren
Aangezicht, hun kinderen bij het opwassen in de voor-
zeide leer te onderwijzen of te doen onderwijzen. En
nu stuurt men ze rustig in militairen dienst zonder
meer.

Ouders, schrikt wakker, en ziet hier Uw van God
opgelegde taak. Geeft oogenblikkelijk kennis aan den
kerkeraad van de gemeente, waar uw jongen heen-
gaat zoodra hij in dienst komt of van garnizoen ver-
andert. Zoo kan hij aanstonds weer ter catechisatie
gaan en allen bijstand genieten, dien hij zoo zeer van
noode heeft. Beseft U de moeilijkheden van uw kind
niet, als hij daar geheel alleen staat in zoo'n groote
kazerne? De militairen-ouderling legt dan ook direct
contact tusschen de vrijgemaakte jongens onderling,
een contact dat zelfs in Indië nog van onschatbare
waarde kan zijn.

Nog erger is het verzuim als uw kind in een der
militairen hospitalen moet worden opgenomen. Vaak
wordt de klacht vernomen, dat er geen ouderling op
bezoek is geweest. Er zijn gevallen dat jongens er
maanden liggen, zonder dat daar kennis van gegeven
wordt. Aan wien de schuld?

Hoe moet de militairen-ouderling weten dat uw jon-
gen daar ligt? En hoe verlangen zulke jongens, daar
ver van huis en temidden van een zoo gemengde om-
geving, naar een geestelijk gesprek. Hoe goed doet
het ze daar eens over te kunnen praten. U weet niet,
waar U uw kind van berooft.

Reeds meerdere malen is in de kerkelijke bladen de
aandacht op deze misstanden gevestigd. Dit moest
toch onder ons niet noodig zijn.

Vriendelijk verzoek ik alle kerkelijke bladen deze
regels nog eens over te nemen.

Een ouderling voor de militairen.

UIT HET POLITIEKE EN SOCIALE LEVEN

het antwoord
van den heer J. Schouten.

De Heer J. Schouten heeft in „Nederlandsche Ge-
dachten” (20 Sept. 1947) een uitvoerige beschouwing
gewijd aan het korte artikel, dat in ons blad van 21
Juni is opgenomen met betrekking tot „het miljoen-
plan”. Prof. Greijdanus heeft voorloopig reeds daar-
op een kort antwoord gegeven, maar het overige laten
rusten, omdat hij slechts tijdelijk de redactie waar-
nam. We zullen dus zelf eenig nader bescheid hebben
te geven. Liefst zweeg ik, totdat de samenstellers van
het oorspronkelijke stuk hun stem gezamenlijk had-
den kunnen doen hooren (wat niet onmogelijk is);
maar er komen zooveel verzoeken om iets in dezen te
zeggen, dat ik maar vast met een strikt persoonlijk
woord van wal steek.

I. De Heer Schouten redeneert o.l. tegenstrijdig in
zijn eerste opmerking, bl. 254, b/255 a. Die komt hier-
op neer:

a) toegegeven wordt, dat de publieke zaak publiek
behandeld kan en mag worden.

b) maar toch had deze publieke zaak het milli-
oenplan, niet behandeld moeten worden in een blad
als „De Reformatie”, maar onze bezwaren „dienens in
de organen van de PARTIJ aan de orde gesteld, be-
handeld en afgedaan te worden op een wijze, die in
overeenstemming is met de gestelde orga-
nisa-
torische regelen”.

We kunnen den Heer Schouten daarin niet volgen.

Hier volgen de gronden.

A. Wij zijn den laatsten tijd een tikje kopschuw ge-
worden van die „organisatorische” wegen. Vele na-
ste medewerkers van den Heer Schouten hebben ons
in ander verband hetzelfde lied voorgezongen: de
kerkelijke weg, de kerkelijke weg; zooals het thans
in „Ned. Gedachten” heet: de organisatorische weg,
de organisatorische weg! We hebben eerstbodoelde
sprekers ook op hun woord geloofd, d.w.z. we heb-
ben aanvaard, dat ze het meenden, en dan met
alle consequenties. Maar wat zien we? Notulen, die
fijn-tjes worden gekleurd. Acta eener Synode, die
de waarheid verzwijgen (als de Heer Schouten omtrent
„Bergschenhoek” de waarheid weten wil, moet hij niet
de Acta zijner synode lezen, doch een oorkonde komen
beziichtigen in het gebouw der Theol. Hoogeschool,
Broederweg 15, Kampen). Rapporten die worden
geheim gehouden, als ze den heeren niet zinnen,
maar die gedrukt worden als ze reclamestukken zijn.
Synodedeuren toe, zoogenaamd vanwege de
duitschers, als K. S. wat zou willen zeggen, en
synodedeuren wijd open (al zijn de duitschers nog
veel erger gaan razen en tieren inmiddels) als vast-
staat, dat van dien kant toch niets gezegd zal wor-
den ter synodale vergadering. En zoo voort. Laat men
ons niet meer praten over den organisatorischen weg
als ware die een weg met vaste reglementen voor wat
betreft het gebruik en het recht van gebruik. We heb-
ben dit begrip („organisatorische weg”) bevonden een
tooverformule te zijn in de handen van onbetrouwbare
poortwachters, die de toegangen tot den weg
openen en sluiten naar willekeur. En we zijn niet

overtuigd, dat het klimaat der A.R. partij zoo zuiver-
rend is dat het dezelfde menschen, die in de ker-
kelijke sfeer knoeien met het begrip „organisa-
torische weg”, ineens in de politieke zou ontdoen
van deze aanhelevende zonde.

B. De organisatorische weg..... Maar weet de Heer
Schouten niet, dat het daarover juist loopt
in heel de kwestie? Zijn kerkelijke vrienden
hebben het bezworen, dat die rebel, dien zij in
1944 ook aan broeder Jan Schouten voor een publiek
kerkgebed om zijn bekeering hebben in aanmerking
doen komen, met synodale aanbeveling (K. Dijk, G.
C. Berkouwer en zoo) juist daarom is uitgewor-
pen, omdat hij den (kerkelijk) organisatorischen weg
verliet. Van zijn kant beweerde die man, wat hij nog
beweert, dat deze kerkelijke medewerkers van den
Heer Schouten den (kerkelijk) organisatorischen weg
op droeve manier hebben verlaten; want: die
weg is de weg der Kerkenordening. Hij noemt hen
revolutionairen. Nu kan in zoo'n situatie de Heer
Schouten ons niet helpen met het zeggen: volgt den
organisatorischen weg, zonder dat hij eerst in de kerk
dit hardop zegt, ons daarin komt helpen en ons
duidelijk maakt dat deze (politiek) organisatorische
weg metterdaad als de eenige en bindende was
aangewezen voor degenen die een advies gaven
inzake het te geven antwoord op de vraag om
geldelijken steun op korten termijn aan het miljoen-
plan, en zonder dat hij ons duidelijk maakt, wat die
weg is, en welke uitzichten hij opende om ter zake
van de collecte voor het miljoenplan op tijd te
zijn.

C. Want — gaat het den Heer Schouten ditmaal in
deze politieke business niet zooals het in de ker-
kelijke zijn kerkgenooten gaat? Dat is: opereert hij
niet wat te eenzijdig met het motief van den organi-
satorischen weg? Het advies „der vijftien” sloot zich
aan bij de FEITEN. De feiten waren zoo: „de vijf-
tien” zeiden:

a) het miljoenplan volgde niet den organisato-
rischen weg, maar kwam ineens van boven af indruk
op de gemoederen maken;

b) vandaar, dat terwijl wij — vijftien — dit schrij-
ven, de collectezak al onder den neus van „onze men-
schen” gehouden wordt;

c) die zullen dus op zeer korten termijn
moeten zeggen: ja of neen;

d) gaan we den langen weg op van vragen, protes-
teeren, gravamina indienen, dan worden we — mis-
schien — over een jaar of zoo wel eens beantwoord,
maar intusschen is die collectezak al lang al „onze
mensen” gepasseerd, en hebben ze geofferd wat de
synodocraten hun afhandig willen maken, b.v. in een
kerkelijk proces, hun aangedaan, omdat ze de revo-
lutie-Ridderbos niet willen steunen;

e) het is dus noodzakelijk, dadelijk hun het ge-
vraagde advies te geven.

Als nu de Heer Schouten ONS wil houden aan den
organisatorischen weg, nu, dan kunnen we uit wel-
willendheidsoverwegingen daarin komen, zelfs nu nog.
Dan zouden we zeggen: begin gij dan zelf. D.w.z.
staak dat miljoenplan. Geef alle gelden terug. Maak
blanco kaarten. Stop de heele zaak, totdat de
kwesties zijn doorgepraat, en we goed weten, over en
weer, wat gij principieel zijt, en wat wij, en waar ons
geld, eventueel, voor gebruikt wordt. En kom daarna,
als alles eerlijk en publiek doorgepraat is, terug met
uw miljoenplan, en beloof ons, dat ge ons advies zult
opnemen in de organen van de partij, d.w.z. zoo, dat
we metterdaad allen bereiken, die uw collectezak zal
bereiken. Doen?

Natuurlijk zegt de Heer Schouten: onzin, kan niet.
Dat weten we ook zelf.

Maar te meer daarom houden we vol: houd ons niet
op met den „organisatorischen” weg: de collectezak
werd al onder den neus van onze menschen gehou-
den, en in den korten tijd die daar valt tusschen het
ophouden van den zak en het bewegen van een volle
dan wel leeg hand naar den zak, hadden we onze
menschen te bereiken, want ze vroegen ons: wat moet
het wezen?

D. En dan voorts: in dit geval hadden we eigenlijk
niets te maken met den organisatorischen weg. Stel,
dat het Leger des Heils een grootsche actie begint,
ook onder onze menschen, om geld in te zamelen, en
we willen aan onze menschen zeggen: spaart uw geld
voor iets anders, moeten we dan eerst de collecte laten
passeeren en inmiddels mosterd-na-den-maaktijd-
brieven schrijven aan het Hoofdkwartier van het
Heilsleger? Stel, dat een minister onze menschen wil
laten handelen, op staanden voet, inzake consu-
mentencrediet, of noodvoorziening, mogen we dan on-
ze leden niet op korten termijn adviseeren, doch moe-
ten we de zaak maar laten passeeren, om eerst Zijne
Excellentie te schrijven en alle regeeringswegen of
te zoeken? Vergeet de Heer Schouten niet, dat er
twee zijn: de partij, en de menschen van wie de
partij een offer vraagt, ook komende tot hen, die de
eerste violspelers der partij willen berooven van hun
goederen, zulks alleen omdat zij in de kerk anti de
revolutie van Dijk en Ridderbos en Nauta waren? Die
partij heeft haar geschiedenis (slechts aan weinigen
bekend ter zake van dit plan). Maar die om een offer
aangesproken hoorders hebben hun dagelijkschen
nood en principeelen strijd, waarom de meeste partij-

gangers zich nauwelijks bekommeren, en waarin zij
ten diepste zijn en worden gegriefd door het meeren-
deel van de partijleden en ook van de naaste vrienden
van den Heer Schouten, gegriefd, en misverstaan,
en — vervolgd. Laat nu niemand ons remmen met het
motief van den „organisatorischen weg”, want die-
zelfde heeren die het miljoen willen beheeren en ge-
bruiken voor ik weet niet wat, misschien wel voor veel
verkeers (b.v. voor de den laatsten tijd meer en meer
aan den norm ontrouw wordende Vrije Universiteit)
spelen een beetje met dien „organisatorischen weg”:
zie maar, hoe miserabel ze ermee weten te knoeien
en te plukken in de kerk.

E. Tenslotte: de Heer Schouten erkent zelf het on-
derscheid tusschen „antirevolutionairen” en de A.R.
Partij. Zaken van de Partij, aldus de Heer S., behoo-
ren langs partij-organisatorischen weg te gaan. Maar
een collecte is toch zeker ook een aangelegenheid van
de uit allerlei kringen aangezochte offeraars? En als
die nu eens worden aangesproken als „antirevolution-
nairen”? Me dunkt, zóó staan de zaken. Daarom mo-
gen ook „antirevolutionairen” hun gedachten kenbaar
maken over de vraag, of zij er goed aan doen, in de
huidige omstandigheden te offeren aan een doel, dat
zij niet nauwkeurig omschreven zien, en in handen,
welker bewegingen zij niet in alles kunnen volgen.
Zooals de Heer Schouten — merkwaardig genoeg —
zijn antwoord in „Ned. Gedachten” richt, niet tot
de leden der A.R. Kievereinigen, maar „aan onze
GEESTverwanten” (hoofdletters van hemzelf) zóó
spraken ook wij in ons Reformatie-artikeltje (wij,
vijftien) tot onze GEESTverwanten, n.l. in de kerk.
De kerk geldt ons als de gemeenschap van de familie
gevormd door den (historisch werkenden) Geest van
Christus. Met een kiesvereniging heeft ondergetee-
kende niet veel contact; en hij zou zeker niet b.v. te
Kampen willen vergaderen met dr Ridderbos als pre-
sident of iets dergelijks. Omdat hij tegen dezen Heer
ernstige en publiek gekende bezwaren heeft wegens
openlijk revolutieplegen en wegens schandelijke rechts-
verkrachting. Noch met dr Den Hartogh, noch met
dr K. Dijk, die zich hebben gedragen als dr Ridderbos,
en wegens hun rechtsschennis gepleegd, tegen enkele
collega-docenten, nergens meer te tolereeren zijn waar
men, laat ons een voorbeeld noemen, een „commissie-
van-beroeop” vormt in zaken van benoeming en ont-
slag; wie zelf in zoo'n aangelegenheid openlijk door
schennis der rechtsnormen knoeit, kan in zoo'n com-
missie alleen maar getolereerd blijven omdat men niet
meer leeft bij de normen van openbare orde. Wij zien
corruptie overal, waar zulke figuren ongemeend blij-
ven ondanks hun onder-publieke controle
vallend openbaar wangedrag. Maar daarom te
meer zal de Heer Schouten ons niet euvel kunnen
duiden, dat ook wij ons richten tot onze GEESTver-
wanten, om hen eraan te herinneren, dat onderschei-
den prominenten in de A.R. Partij zijn opgehouden,
geestverwanten van ons te zijn, of dagelijks meer er-
mee ophouden.

F. Dat zijn pijnlijke dingen om te zeggen, maar ze
zijn niet voor een honderdste deel zoo pijnlijk, als wat
deze heeren bestaan hebben in schorsing en afzetting,
zoogenaamd in Gods Naam. En dan, — we hebben al
eerder opgemerkt, dat er tusschen de door ons be-
doelde kringen en ons niet zooveel een confessioneel,
of kerkrechtelijk, als wel een ethisch conflict ligt.
En ook dat valt onder de publieke controle, en al-
leen in zooverre het daaronder valt, spreken we er-
over, en mochten we verwachten, dat de Heer Schou-
ten het zich zou aantrekken, inplaats van te zeggen,
dat de partij daarvoor oostindisch doof moet blijven.

K. S.

STEMMEN UIT ONZE KERKEN

FRIESCHE PREDIKANTEN EN „SCHORSING”.

Aan de redactie van „De Reformatie”.

Hooggeachte redacteur!

In aansluiting op hetgeen ik u Maandag l.l. vroeg
om op te nemen in uw blad, ben ik zoo vrij u thans
in verband daarmee te vragen het volgende ook op
te nemen.

In aansluiting op wat wij u verleden week hebben
gemeld omtrent de schorsing van br S. Hoekstra, dia-
ken te Sexbierum, kan ik u thans mededeelen, dat bij
nadere inlichtingen is gebleken, dat de kerkvisitatoren
Dr Schelhaas van Tzummarum en Ds Wagenaar van
Arum, wel degelijk aanwezig zijn geweest bij de eigen-
lijke schorsingsvergadering op 28 Oct. l.l.

Zoo hebben dus twee leden van de conferentie van
Friesche Predikanten n.l. Dr Schelhaas en Ds van Urk
rechtstreeks meegewerkt aan de schorsing van br. S.
Hoekstra, diaken van de Geref. Kerk te Sexbierum en
zich op deze wijze mede schuldig gemaakt aan de zon-
den, welke zij zelf in de Synode veroordeelen. Het kan
soms lang duren, maar eens moet er toch kleur be-
kend worden!

Harlingen, 20 Nov. 1947.

Da J. HETTINGA.

Zie hierover ook elders in dit nummer. Redactie.